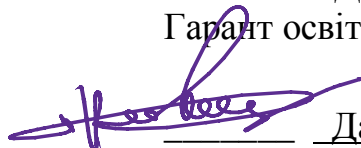

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Данііл РЕВЕНКО

«___» _____ 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток економічного світогляду

(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 «Економіка»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Економіка підприємства»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, заочна

Рівень вищої освіти: початковий (короткий цикл)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

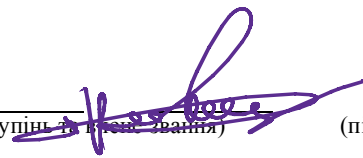
Розробник: Попов О.С., доцент кафедри 601, к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання)

(підпис) —

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувача кафедри д.е.н, професор
(наукова ступінь та вчене звання)

Д.С. Ревенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Попов Олександр Сергійович, к.е.н., доцент кафедри 605. Працює в університеті з 2009 року, останніми роками викладає наступні дисципліни:

для бакалаврів:

- економіка підприємства;
- міжнародна економіка;
- брендинг;
- основи економічної теорії;
- розвиток економічного світогляду;
- політична економія;
- комунікації у бізнес-середовищі і персональний брендинг;
- міжнародна безпека України;

для магістрантів:

- міжнародні стратегії економічного розвитку;
- економіка європейського союзу;
- управління економічним розвитком;
- міжнародна торгівля.

Напрями наукових досліджень: участь України у міжнародних економічних відносинах, методологія оцінювання участі країн у міжнародних економічних відносинах.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредитів ЄКТС, 120 годин, у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів - 56 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, заочна, дуальна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, семінарські заняття, доповіді за обраною тематикою, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – немає.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – політекономія, самоменеджмент, математика для економістів.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування і розвиток економічного світогляду студента як майбутнього фахівця з економічних питань та з питань управління економічними процесами.

Завдання: Розглянути особливості та провести формування засад економічного мислення як властивості сучасного фахівця з питань управління економічними процесами. Провести огляд існуючих періодизацій історії розвитку економіки та аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки. Розглянути методологічні аспекти та особливості розвитку економічної науки, зв'язок економічної науки та макроекономічної політики держави. З'ясувати та усвідомити економічну реальність (усвідомити певні історичні зрізи) у питанні, чому не всі країни світу стали економічно розвинутими та з'ясувати, у чому полягає сутність світового прогресу та проблема самозбереження суспільства у XXI сторіччі. Розглянути основні засади філософії економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студента повинні досягти таких **компетентностей**:

- 1) загальні:
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
 - здатність до адаптації та дій в новій ситуації;
- 2) фахові:
 - здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;
 - розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки;
 - здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
 - розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;
 - здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
 - здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
 - здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;

- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

2. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

3. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Економічний світогляд в науці

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 години.*
- *Теми практичних занять: економіка як наука.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Економіка в системі соціально-гуманітарних знань. Предмет, функції і розділи економічної теорії. Методи економіки. Виробництво і відтворення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Основні питання економіки

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 години.*
- *Теми практичних занять: основні питання економіки.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Потреби і блага. Рішення проблем вибору і обмеженості ресурсів. Ефективність і її показники.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Економічна система і власність

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Теми практичних занять: економічна система і власність.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Поняття економічної системи суспільства, її структура. Типи економічних систем. Власність в економічній системі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Ринок, його структура і функції

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *Теми практичних занять: ринок, його структура і функції.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Поняття ринку. Суб'єкти, об'єкти та різновиди ринків. Функції ринку. Інфраструктура ринку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Попит, пропозиція, ринкова рівновага

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *Теми практичних занять: попит, пропозиція, ринкова рівновага.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Ринковий попит і його детермінанти. Ринкова пропозиція та її детермінанти. Ринкова рівновага.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Еластичність попиту та пропозиції

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
 - *Теми практичних занять: еластичність попиту та пропозиції.*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*
 - *Анотація:*
- Поняття еластичності попиту та її види. Еластичність пропозиції.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*
- Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Основи теорії поведінки споживача

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
 - *Теми практичних занять: основи теорії поведінки споживача.*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*
 - *Анотація:*
- Споживання і корисність. Бюджетні обмеження і криві байдужості. Ефект доходу, ефект заміщення.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*
- Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора дозволяється проведення у дистанційній формі).*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 година.*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – до 7 годин.*
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 8. Поняття підприємства та поведінка виробника

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 години.*
- *Теми практичних занять: поняття підприємства та поведінка виробника.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Фірма в системі економічних відносин. Виробнича функція фірми; ізокванта, ізокоста. Виробництво у короткостроковому періоді.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Витрати, дохід і прибуток фірми

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Теми практичних занять: витрати, дохід і прибуток фірми.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Поняття і види витрат. Витрати фірми у довгостроковому періоді, ефект масштабу. Дохід і прибуток, їх види.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Основні показники функціонування національної економіки

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Теми практичних занять: основні показники функціонування національної економіки.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Поняття національної економіки. Валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід. Національне багатство. Структура національного багатства.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Модель «спільний попит – спільна пропозиція»

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Теми практичних занять: за розглянутими на лекції питаннями.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Сукупний попит. Сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага моделі AD-AS. Ефект храповика.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Макроекономічна нестабільність

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Теми практичних занять: за розглянутими на лекції питаннями.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Економічні цикли. Безробіття. Типи безробіття. Інфляція. Типи та види інфляції.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 13. Економічні і соціальні функції держави

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Теми практичних занять: за розглянутими на лекції питаннями.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Державне регулювання економіки. Економічне зростання. Соціальна політика держави.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 14. Гроші та грошова політика

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Теми практичних занять: за розглянутими на лекції питаннями.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для*

перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.

- Анотація:

Виникнення та сутність грошей. Види грошей. Функції грошей. Грошовий ринок. Кредитна система. Монетарна політика.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора дозволяється проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 година.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – до 7 годин.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуальних завдань не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові; перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок, усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), письмовий модульний контроль (тестування за розділами курсу), підсумковий контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на практичних заняттях	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Робота на практичних заняттях	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Іспит проводиться у вигляді тестування, яке містить 50 питань закритого типу. Розрахунок підсумкового балу здійснюється за формулою: $35+N*1,3$, де N – кількість правильних відповідей. Результат округляється до найближчого цілого.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою (іспит)
90 – 100	Відмінно
75 – 89	Добре
60 – 74	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати основні категорії та методи дослідження міжнародної економіки (зі світового господарства, міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталу, міжнародного руху трудових ресурсів, міжнародного поділу праці). Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо теорії та практики міжнародної економіки. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач, або використовується процедура, визначена у Положенні про академічну доброчесність.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Розвиток економічного світогляду» для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т»; розроб. В. М. Гавва. - Харків, 2020. - 322 с. - <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/011Rozvitok.pdf>.

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=114>

Рекомендована література

Базова

1. Ковальчук В. М. Світова економіка: її історія та дослідники: навч. посіб. / В. М. Ковальчук, Лі Цзе Гао, Л. А. Останкова - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 524 с.

2. Доронін А. В. Сучасний управлінський інструментарій прийняття ефективних економічних рішень: колективна монографія / загальна ред. А. В. Дороніна. - Харків: Нац. аерокосмічний ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2019. - 304 с.

3. Ернандо де Сото. Загадки капіталу. - Київ: Наш формат, 2017. - 232 с.

Допоміжна

1. Гавва, В.М. Проблеми формування економічного світогляду в сучасних умовах розвитку економіки знань / В.М. Гавва, Т.П. Раздимаха // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики», Харків, 18

березня 2021 р. - С.434-443. Посилання на збірник <https://mmf.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/zbirnik-gotovij-2021-.pdf>

2. Сміт, А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй /А. Сміт / пер. з англ. - Київ: Наш формат, 2018. - 722 с.

3. Де Сото, Ернандо. Загадка капіталу. Чому капіталізм перемагає на Заході і ніде більше / Ернандо де Сото /пер. с англ. М. Климчук.- Київ: Наш формат, 2017. - 232 с.

4. Акерлоф, Джордж. Фішинг. Хто і як маніпулює вашим вибором / Джордж Акерлоф, Роберт Шиллер / пер с англ. О. Герасимчук. - Київ: Наш формат, 2017. - 272 с.

5. Талер, Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / Річард Талер / пер с англ. С. Крикуненко. - Київ: Наш формат, 2018. - 464 с.

6. Kuznets, Simon. "History of Economic Thought - History of Economic Analysis, by Joseph A. Schumpeter. Edited from manuscript by Elizabeth Boody Schumpeter" / Simon Kuznets. - New York: Oxford University Press, 1954. P. XXV, 1260. \$17.5,"The Journal of Economic History", Cambridge University Press, vol. 15(3), pp. 323-325, September.

7. Maddison, Angus. The World Economy: A Millennial Perspective / Angus Maddison // Available in print (paperback) and electronic format (pdf). - OECD, Paris 2001. - 384 p.

8. Nelson, Charles R. Trends and random walks in macroeconomic time series / Charles R. Nelson, Charles I. Plosser // Journal of Monetary Economics - North-Holland Publishing Company. - 10 (1982), pp. 139-162.